

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beíratásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyiltéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstien és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik a lap

minden szerdán és szombaton, reggel,
NAGY FÉLÉVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt 30 kr.
Félévre 2 „ 50 „

Van-e haszon a válaszfelirati vitából?

Több oldalról hallottunk olyanforma nyilatkozatot: mintha a válaszfelirati viták alatt eltelt három hét, valóságos idővesztegetés s az ezen idő alatt az országgyűlésre elköltött hatvan, s nem tudom hány ezer forint, sárbadobott pénz volna.

Mi ellenkező véleményben vagyunk.

Avagy sárbadobja-e pénzét, ki pár ezer forintot téve zsebébe, európai körútra indul, hogy tanulság és tapasztalással megrakódva térjen hazájába?!

A válaszfelirati vita sokkal felérő tanulságnak juttatott birtokába.

A baloldal újra szőnyegre hozta a közösügyeket; elhatározta kemény támadást intézni ellene. A jobboldal felvette az elébe dobott keztyűt.

A mint a vita megkezdődött, részünkről elhatároztuk: figyelemmel kísérni a küzdelmet, s minden pártállásponton tultéve magunkat, gondosan latra vetni a mindkét oldalon fölmerülő érveket. Feltettük magunkban: hogy ha a baloldali érvek csak egy szemernyivel billentenék lejjebb a serpenyőt: „mea culpa“-t rebegve, meghajoljunk a baloldali nézet előtt.

Az igazságot — legyen az tudományos, vagy politikai, mindegy — hosszasán véka alá lehet ugyan rejteni: de örökre el nem nyomható, kitör az rejthelyéből s eget kér magának, hogy róla meszsze tündököljön. Nem egy adatot tudnánk felmutatni a tudományok történelmében, melyből kiderülne: hogy az igazság diadalát lehet ugyan késleltetni, de csak azért, hogy annál általánosabb legyen hódító ereje, annál fényesebben világoljon.

S már mi így gondolkoztunk: miután a politikai vélemények igazsága nem kétségtelenül szembeötlő, miért ne sikerülne a baloldalnak bebizonyítani, hogy az ő részén van az igazság? A baloldal új erővel szaporodott; hátha ezek kezökben tartják a varázsszesszót, melylyel az ellenvéleményüeket zászlajuk alá téríthetik? Hanem igazukat demonstrálniok kell, nem elég szenvedélyes diktiókat tartani védelmére. Még a mathesis tételeinek beláthatására is bizonyító segédvonal, elemis inventio, vagy egy kis mesterfogás

szükségeltetik, csak ezek valamelyikének megadása után emelkedhetnek az igazság rangjára.

Előttünk fekszik a vita folyama és én kérdelem: hogy Irányi, Ludvig, stb. felfedezték-e azt a bizonyító segédvonalat, kitalálták-e azt az elmés inventiót, melylyel a demonstratio végrehajtható? mondottak-e valami újat? nem erejéből kivetköztetett érvek szalmáját csépelték-e az egész vitakozás alatt?

Elmondhatjuk: hogy a baloldali szónokok szereplése a vitakozások folyama alatt, hasonlított azon szabó működéséhez, ki új kelme hiányában a régi kabátot kibontja s újra szabván, addig faragja, míg csak egy silány mellény lesz belőle. Nem tudjuk, hogy fog-e még egy második alkalmat is megragadni a közösügyes intézmény megtámadására: de, hogy ezen esetben kezei között a mellény egy kis sapkává fogna összetörpülni, alig szenved kétséget.

A ki a válaszfelirati vitát figyelemmel kísérte, meggyőződhetett: hogy ha szintén az a delegációs intézmény nem is lehet vágyaink non plus ultrája: mindenestre olyan valami, melyet a jelen helyzet és körülmények közt észszerűbbel pótolni lehetetlen.

Meggyőződhetett arról: hogy ha a baloldal közösügyes indítványa emelkedik vala érvényre, az sokkal veszélyesebb lett volna mind a közszabadságra, mind a magyar alkotmányos életre nézve.

Deák Ferencz előadásából a ki elfelejtette, újra megtanulhatta: hogy a közösügyek létrejött elintézése nem volt rögtönözve s az országra erőltetve, hanem nyolcz egész hónapi fáradhatlan munkának, a meglátolás gondjaiban eltöltött sok álmatlan éjnek volt az gyümölcse.

Bizony nagyon bárgyunak kell lenni azon közönségnek, mely e vitakozások után is azzal engedi magát ámíttatni, hogy az a közösügyes intézmény nem egyéb „éretlen gyümölcsnél“, s az azt megalkotott honszerető férfiak, nem egyebek „hazaárulóknál“.

S mindez nem megfizethetlen nyerevény-e?

De arról is meggyőződhetünk egy-

szersmind: hogy a jelen hongyülésnek nem maradhat fenn más teendője, mint a belreformokra vetni erejét s itt mindent megtenni a haza fölvirágoztatására.

Mi figyelemmel kísérjük e téren működését s örömünkre szolgáland reámutathatni: ime ez, s meg ezen kérdésben, levetkezve a szenvedélyt és önérdet, csupán a haza java által buzdíttatva, mily szépen egyesültek a különböző pártok! Meg vagyunk győződve, hogy a jobboldal e tekintetben nem vetend akadályokat; vezérférfiai készek lesznek a szabadelvűség azon határáig kísérni a baloldalt, melyen túl az ábrándok utopiaja kezdődik. Sőt — alig lehet kétség ez iránt — némely kérdésekben túl is szárnyalandják a baloldalt, a mint történt ez a mult országgyűlésen, a mikor is különösen a nevelésügyi kérdés tárgyalása alkalmával a baloldal egyik fő-fő generalisa: Tisza Kálmán, nem rostélyos vas-sisakkal fedve, de vaskalaposa n jelent meg a küzdohomokon s fejről egy perczig sem volt hajlandó levetni a — czopfot

Mentovich F.

Országgyűlés.

XXV.

A képviselőház jun. 12-iki ülésében több képviselő kérvényeket nyújt be egyesek és községek részéről. A kérvényi bizottsághoz tételenek át.

Schwarz Gyula interpellálja a miniszteriumot, ha szándékszik-e a földmívelési miniszteriumot az ipar- s kereskedelmítől elkülöníteni? Közöltetik a miniszteriummal.

Lónyay Menyhért többrendbeli interpellációra felel. Először a fagykárosok részére adandó adóelengedés ügyében, és pedig olyformán, hogy az illető kárvallottaknak — a törvény értelmében — van joguk elengedésért folyamodni, de csak ott, hol a kifagyott gabna helyett a rákövetkezett szárazság miatt más vetés termést nem hozhat. Szirmay Ödön (az egyik ily értelmű interpelláló) e felelettel meg is volt elégedve. Nem így Jankovich Miklós, ki az adóhátrálékok behajtásánál zsarolással vádolta a pénzügyi közegeket. A miniszter concret zsarolási eset följelentését kéri és várja az interpellálótól. Különben pedig van tudomása bizonyos vadasi birtokos (felkiáltások: a vadasi birtokos maga az interpelláló!) hátrálékairól, melyek 2283 ftot tesznek, s melyek után, miután az adó-intés és záloglás daczára is csak nagy késedelmesen fizettetnek: sok behajtási költség esik. Kéri tehát az illető interpelláló urat, hogy hasson oda választókerületében, hogy az adó pontosan fizettesék és máskor a pénzügyi közegek törvényszerű eljárását ne nevezze „zsarolás“-nak, mert az ily

Mai számunkhoz negyediv melléklet van csatolva.

kitételek a törvény tiszteletét ingatnák meg a nép között. (Hosszas, zajos éljenzés.)

A ház a miniszter feleletét (Jankovich feleletése után) tudomásul vette.

Ezután következett a napirend: az ujonczási törvény általános tárgyalása. A vita csak a szélsőbal és balközép között folyt, amaz általános vita alapjául sem akarván elfogadni a javaslatot, emez pedig igen. Jobboldali egy sem beszélt. Végre szavazásra került a kérdés; szavaztak 422-en, 276 elfogadta, (a balközép is) 25 pedig nem a javaslatot részleges vitatás alapjául, 121 nincs jelen. (Sok!)

XXVI.

A képviselőház XXVIII-dik ülése — jun. 14-kén — mind interpellációkban, mind elintézt tárgyakban gazdag vala.

Miletics Szvetozár, táviratilag, még 2 heti szabadságidőt kér, mert jelen kíván lenni a szerb congressuson. Megadatik.

Irányi Dániel megint interpellálja a belügyért a pécsi kir. biztos küldéseért. Közöltetik a miniszterrel.

Deák Ferencz a nőképző-egylet kérvényét nyújtja be egy női minta-főtanoda tárgyában, 2000 nő aláírásával. (Derűtséggel). Áttétetik a kérvényi bizottsághoz.

Gorove miniszter az Egyesült-Duna-fejedelemségekkel kötött posta-szerződést, s több szerződés becikkelyezésére vonatkozó törv. javaslatot a ház asztalára. Kinyomatnak.

Nyáry Pál Tök község urbéri ügyeket illető kérvényét nyújtja be.

Tisza Kálmán indokolt indítványt tesz a ház asztalára. Az indítvány így hangzik:

Utassitassék oda a miniszterium, 1-ör, hogy tartózkodjék a törvények végrehajtás, alkalmazás közbeni magyarázatától oly esetekben, melyekben nem ő az illetékes végrehajtó közeg és a melyekre nézve ezen felül létezik oly alkotmányos testület, mely az eltérő, vagy helytelen értelmezések fölött, végérvényesen határozni hivatva van;

2-ör, hogy ne avatkozzék a törvények végrehajtásába hivatott más közegek vagy hatóságok jogkörébe;

3-ör, hogy a ház elébe minél előbb törvényjavaslatot terjesszen a közigazgatási közegek és hatóságok felelőssége, és egy oly alkotmányos független bíróság szervezése tárgyában, mely az említett közegek és hatóságok vagy az azok és a miniszterium közötti eltérő nézetek esetében, a törvényeknek miként értelmezése és alkalmazása iránt az egyes konkrét esetekhez képest véglegesen határozzon. (Élénk helyeslés baloldalon.) Napirendre fog tűzteni.

Borlea interpellál az „Albina“ és „Novi pozor“-tól megvont postaszolgálat tárgyában.

Andrássy Gyula gr. miniszterelnök Mileticsnek azon kérdésére, vajjon igaz-e, hogy az osztrák-magyar monarchia Bosniát akarja foglalni, szükségesnek tartja válaszolni, és pedig, hogy nem történt semmi háborúra célzó intézkedés. Nekünk Kelet irányában nincs más érdekünk, mint a jó viszonyt fenntartani kereskedelmi és nemzetgazdasági tekintetben. A másik kérdésre, van-e szándéka odahatni, hogy a be nem avatkozási elv Kelet irányában érvényesíthetők, kinyilatkoztatja, hogy a béke fenntartása és a be nem avatkozási elv irányadó a közös miniszteriumban, mely a magyar kormányval kölcsönös egyetértésben jár el. A be nem avatkozási elv alkalmazásának a Kelet felé van egy természetes feltétel és ez az: másoknak be nem avatkozása. (Helyeslés.)

Tudomásul vétetik.

Ezután a delegáció tagjaira adattak be a szavazatok. A szélsőbal tagjai mindnyájan kijelentették, hogy nem választanak. A balközép tagjai közül némelyek, mint Tisza, Ghiczay választottak, a legnagyobb rész azonban szintén tartózkodott a választástól.

Befejezett szavazás után a kir. ügyek igazgatója által Miletics ellen kért vizsgálata vétezt tárgyalás alá s elhatároztatott, hogy az ügyiratok megvizsgálására egy 10 tagú bizottság választassék.

Ugyancsak két 15 tagú bizottság választása tűzetik napirendre, egyik a vasútra, egyik a pénzügyre vonatkozólag.

Ezután az ujoncz-jutalék megállapítására vonatkozó törv. javaslat került részleges tárgya-

lásra, s a központi bizottmány szövegezése szerint el is fogadtatott, a baloldali módosítványok elvetése után. Az ez idei hadjuttalék tehát 39339.

Következett ay 1868. VII. t. cz. módosítására előterjesztett törv. javaslat 4 és 8 frtos (10 és 20 frankos) aranyok és ezüst váltópénz veretése határozatát meg. E törvényezikre nézve legnagyobbbrészt a központi bizottság véleménye (egyik közelebbi számunk ismertette) ment keresztül. A tárgyalás azonban nem végezhetett be, Wahrman Mór egy módosítványa következtében, mely szerint magában a törvényben meghatározandó a verendő ezüst váltópénz maximuma (26 millió), a mennyi, a forgalomban levő ezüst 6 p. krosok beváltására kibocsátathatik. A módosítvány ellen senki sem szolt, azonban az egész törv. javaslat visszautasítatott a közp. bizottsághoz, szövegezés végett.

Horváth Boldizsár beszéde.

(Folytatás és vége.)

Ma, hála Istennek, másként áll a dolog! Ma a kormány a többség kebeléből emelkedvén ki, s a többség nézeteit képviselvén, a többség akaratát van hivatva érvényre emelni, és hogy: azt pontosan és hiven fogja teljesíteni, arra nézve a nemzetnek két biztosítéka van. (Halljuk!) Először az, hogy a kormány maga is tagja azon többségnek, mely a nemzetnek törvényeket alkot, és másodsor, mert az országgyűlésnek minden pillanatban felelős. (Ugy van!)

Ez uraim! a legnagyobb horderejű vivmány mindazok közt, melyeket az 1848-iki törvényeknek köszönhetünk. (Ugy van! jobbról). Ezen intézmény tulajdonképen az, mely a nemzet sorát magának a nemzetnek kezébe teszi le, ezen alapot elvesztve lábaink alól, összes alkotmányunkat az első szélvész romokba döntheti, ezen alap megszilárdítása életfeltétel a valódi alkotmányosság kifejlesztésére. (Ugy van! jobbról).

És mitől függ ezen alap megszilárdítása? Függ első sorban önmagunktól, függ attól, hogy a kisebbség tisztelettel meghajoljon a többség akaratára előtt. (Helyeslés jobbról; zajos ellenmondás balról).

Mert minden egyes polgárnak akaratát érvényre emelni, a lehetlenségek sorába tartozván, a parlamentarismus lényegét és alapelvét a többség uralma képezi.

Ha azon eszmével nem tudunk megbarátkozni, ha a kisebbség nem tud, vagy nem akar meghajolni a többség akaratára előtt, ám akkor visszatérhetünk ismét a régi jó időkre, a midőn a kormány nem hallgatott sem a többségre, sem a kisebbségre, hanem ráparancsolt a nemzetre azt, a mit maga akart. (Fölkiáltások a jobboldalon: Ugy van!).

Nem vonom ugyan kétségbe, hogy a kisebbségnek is joga van a jövőhöz, joga van ahhoz, hogy erkölcsi fegyverekkel leküzdje, meghódítsa a többséget; ámde a többség uralmát folytonosan gúny tárgyává tenni, a többség akaratára ellen megvetést, majdnem gyűlöletet szítani, s ez által a többségnek, illetőleg a parlamentarizmusnak hatályát, tevékenységét paralisálni egyúttal pedig a többség alkotásai a törvények iránti tiszteletet megingatni, ez úgy hiszem nem tartozik azon erkölcsi fegyverek közé. (Zajos, hosszas éljenzés és helyeslés a jobbon), melyekre a párt-érdek akár kit is feljogosíthatna.

S önök még tovább mentek; megtámadták nem csak a parlamentarizmus kormányt, hanem magának az országgyűlésnek tekintélyét is.

E szegény zaklatott nemzet balsorsa legesőtébb napjaiban is úgy tekintette az országgyűlést, mint reményének egyedüli horgonyát, mint az egyedüli forrást, melyből bajaira irt és enyhületet remélt, s önök most úgy állíták az országgyűlést a nemzet elé, mint egy lelketlen üres szavazó gépet. (Igaz! a szélső balon), úgy tüntetik föl, mint egy oly testületet, mely a haza érdeke ellen szövetekezett, Isten tudja, minő láthatlan és — titkos ellenségekkel. S nem fontolták meg önök azt, hogy a mely nemzet előtt lerombolják a törvényhozás tekintélyét, a mely nemzet kebeléből kiirtják a törvényhozás iránti hitet és bizalmat, azon nemzetet csak egy lépés választja el vagy az absolutismustól, vagy a forradalomtól. (Élénk zajos helyeslés a jobbon).

Nem fontolták meg önök azon nagy igazságot, a melynek Irányi Dániel képviselő ur

adott kifejezést, a midőn azt mondta, hogy a kulturának egyik főtenyezője a munka és a szorgalom, s hogy ennél fogva nincs nagyobb ellensége a kulturának, mint az, a ki egyrésztől bevalthatlan csábígéretekkal és utólráhetlen ábrándokkal, másrésztől pedig az elégedetlenség és elkeseredés magyainak széthintésével a népben a munka ösztönét és kedvét előli. (Élénk tetszés, hosszas taps.)

Uraim! mire használták fel önök ezen több mint 10 napi vita folyamát? folytonos recriminációkra a kormány és többség ellen. Az ellenzék egyik t. tagja, Vukovics Sebő képviselő ur, soknak tartja azt, a mi a trónbeszédben foglaltatik, sokkal többnek, mint a mennyire a ház egy évi ülészak alatt a maga figyelmét, tevékenységét kiterjeszthetné; míg mások ugyanazon padokról egy hosszú lajstromot olvastak fel mindazon sürgős és fontos teendőkről, a melyek a trónbeszédben nem foglaltatnak.

A mult országgyűlés alatt a baloldal egy igen tisztelt vezérfehérfa több ízben interpellálta a kormányt a hűbériség maradványainak eltörlésére vonatkozó törvényjavaslat iránt; és e vita folyamában ugyanazon ellenzéknek egy másik igen tisztelt vezérszónoka gunnyal említé föl a vadászati törvényt, mint a mely sem a sürgős, sem a fontos tárgyak közé nem tartozik, holott ez is a jogegyenlőség elvére akar fektetni egy oly viszonyt, a melynek eddig tisztán hűbéri alapja volt.

A mult országgyűlés alatt, midőn a hadbíróági törvény tárgyalatott, Tisza Kálmán és Váradi Gábor képviselő urak azon váddal léptek föl a kormány ellen, hogy ezen törvény által a kormány az egész országot egy kaszárnnyá akarja alakítani; míg a napokban Ivánka Imre képviselő ur azt mondotta, hogy őt csak az fogja megnyugtatni, a haza biztonságára nézve, ha minden polgár katona, egyik kezében az ekét, a másikban a kardot tartja. (Derűtséggel és élénk helyeslés a jobboldalon).

Ily ellentétes, ily egymással ellenkező recriminációkkal ostromolnak önök bennünket, csak azon példátlan szerénységben és önzetlenségben találkoznak önök mindnyájan, hogy minden mulasztásért a kormány és a többség felelős, ellenben minden jónak — mi létrejött — érdeme és dicsősége egyedül a kisebbséget illeti. (Élénk derűtséggel jobbról).

Hallatlan tünemény t. ház! a parlamentarismus történetében! Ha csakugyan áll az, hogy minden szándékolt rosznak eltávolítását és minden jót, mi létrejött, a kisebbségnek köszönhetünk; ha csakugyan a kisebbségben rejlik azon varázserő, mely negativ és positiv áldásaival elárasztja a hazát, oh akkor önöknek uraim, itt a jobboldalon és a centrumban egy nagy kötelességük van a haza iránt, s ez az: összeferrozt, tömörült erővel oda működniök, hogy e kisebbség még sokáig megmaradjon a haza javára. (Élénk derűtséggel, hosszas taps a jobbon; csak tessék! balról).

Szegény szánandó kormány! Európa művelt részeiben alig van állam, melyben annyi mulasztás volna pótolandó, mint itt, alig van kormány, melynek vállaira annyi sok teendő nehezuene egyszerre, mint épen ezen kormány vállaira. (Helyeslés a jobboldalról).

Az igazságkiszolgáltatás és a köz-administratio majdnem primitív állapotban teng, a vidéken alig áll rendelkezésünkre egy pár közeg, melynek hű, pontos és biztos közreműködésére számíthatnánk. (Helyeslés jobboldalról. Majd lesz ezután, balról).

A vármegyék csak akkor engedelmeskednek, mikor nekik tetszik. (Helyeslés a jobbról. Jól tesszik, a balról.) és ha néha egy-egy királyi biztost küldünk az ellenszegülő nyakára, akkor magunkra zudítjuk a félvilág haragját; a gyülekezetekben, a sajtóterén a szenvedélyek hullámai szabadon fölkorbácsolhatják mindenki, és ha a kormány ez áradatnak szabad folyást enged, akkor gyávasággal és gyengeséggel vádolják, mint a mely nem képes a társadalmi rend magasabb érdekeit megvédelmezni, ellenben ha néha, bár elkésve, töltéseket emel a dagadó elem túlárása ellen, akkor legott azon szemrehányással találkozik, hogy bűnös merényletet követett el a szabadság és alkotmány ellen. (Helyeslés a jobboldalon).

Ismétlem, szegény szánandó kormány! a teendőik halmazában nem tudod, mihez fogj előbb;

Folytatás a mellékleten

itt romok állják el útat, ott egy roskadozó épület fenyeget beszakadással, itt a jövő számára kell megkezdeni alkotásaidat. Mióta létezel, majdnem minden idődet parlamentáris tanácskozások veszik igénybe, de te, noha ily körülmények közt a mindennapi élet követelményeinek is alig bírsz megfelelni, éjjelkelkel toldod meg nappalaidat, földáldozod a családi és társadalmi életnek minden örömeit, csak hogy gondjaidba, terveidbe a jövőt is belefoglalhassad.

Jóakarodat elismeri mindenki, még Jókai képviselőtársam is, helyzeted nehézségeit nem vonja senki kétségbe és mégis támogatás helyett, folytonos ostromozással, folytonos akadályokkal, folytonos recriminációkkal találkozol. Mint bűnbak vagy oda állítva, mely felelős mindazon mulasztásokért, melyek századok hibáit képezik, mint bűnbak azért, hogy egy varázs-szóval nem bírtad létrehozni ezen rövid hónapok alatt mindazt, a mi a legműveltebb nemzeteknek is évtizedek, hosszas és nehéz munkájába került. (Helyeslés jobbról).

De mi nem felelünk ezen recriminációkra, (nem is lehet! a baloldalon), ha sikerül befejezni munkánkat, ha sikerül megmenteni a hazát, igen, akkor fog jönni egy jobb jövő, a mely nekünk elégtételt fog szolgáltatni, azon jövő, a mely gyümölcsöket fogja élvezni annak, a minek magvait mi most elhintjük. Ha azonban a sors könyvében az volna megírva: hogy a romok alá temetkezzünk, akkor — mert hiszen a világ csak a sikernek szokott osztani jutalmakat, — akkor önkkel együtt feledve vagy elítélve leszünk, a mint megérdemeltük, mint olyanok, a kik egymás ellen pazaroltuk erőnket, melyet a haza megmentésére kellett volna fordítanunk. (Élénk tetszés s éljenzés).

Még csak pár észrevételt akarok tenni. (Halljuk!)

Ghyczy Kálmán igen tisztelt képviselő ur azt mondá, hogy a kiegyezkedés oka annak is, hogy a jelen évben deficit fog mutatkozni. Bocsanatot kérek, de ezen állítása ellenkezik az arithmetica törvényeivel. Tudjuk, hogy a létrejött kiegyezkedés szerint a közös hadsereg és a közös diplomacia költségeihez mi csak 30%-nyi arányban járunk. Ezen költségek, ha jól emlékszem, nyolczvan millióra rugván, mireánk huszonhárom millió esik. Ha azonban külön diplomatiánk és hadseregünk volna, mint az ellenzék óhajtja, akkor a 80 millióból legalább 40 millió terhelne bennünket, és így a kiegyezkedésnek nem deficitet, hanem körülbelül évenként 17—18 milliónyi nyeresémet köszönhetünk. (Ellenmondás a baloldalon). Egyébiránt én nem tudom, lesz-e deficit vagy sem, hanem Ghyczy Kálmán képviselő ur adatai iránt nem viselhetem teljes bizalommal azért, mert ezen adatok az idő különbözősége szerint különböznek. Ő ez előtt 3 hónappal azon jeles beszédében, melyet Komárom városa polgáraihoz tartott, másfél milliónyi deficitről szolt, hangsúlyozván, hogy éppen az képezi a deficitet, a mennyivel a jobboldal többet ajánlott fel az államadósságok kamatjárulékai fejében, mint az ellenzék. Akkor tehát másfél milliónyi volt a deficit, most pedig 12 millió. (Helyeslés jobbról). De legyen bármikép a dolog, annyi bizonyos, hogy a deficit 17 millióval mindenesetre kevesebb lesz, mint lenne akkor, ha a közjogi kiegyezés nem jött volna létre. (Ellenmondás balról).

Azzal vádolta t. képviselő ur a kormányt, hogy a czimkérdés megoldása által beleolvastotta Magyarországot Ausztriába. Ezen vádnak csak akkor volna értelme, ha a czimkérdés megoldása által lemondottunk volna egy oly jogról, melyet eddig Magyarország kizárólag gyakorolt. Azonban éppen ellenkezőleg történt. Eddig csak Ausztriát ismerte a külföld, és ha Magyarországról tudtak is valamit, mi ott figuráltunk Ausztria alatt, holott most ott állunk többé nem Ausztria alatt, hanem Ausztria mellett. Consulinak és képviselőink nem Ausztriának, hanem az osztrák-magyar monarchiának képviselői, és a tengereken is, a hol hajóink járnak, az osztrák zászló mellett a magyar czimer és színek is ott lobognak.

Tehát a megoldás által nem csak nem veszítettünk, sőt nyertünk, annyiban, a mennyiben Ausztria egy olyan jogról, a melyt eddig tényleg kizárólag gyakorolt, lemondott s azt velünk megosztotta.

És ha beolvastásról lenne szó, a mit ha-

tározottan tagadok, akkor nem Magyarország olvadt be Ausztriába, hanem a régi Ausztria olvadt be az új osztrák-magyar birodalomba. (Helyeslés jobbról).

Azzal vádol bennünket, hogy a közjogi kiegyezés által befolyásunkat a külügyekre a fagypontra szállítottuk le. Ezen állítás ellenkezik a logica törvényeivel, mert a fagypontról csak ott lehet szó, a hol valami a hő ponton volt vagy ahhoz legalább közel állott, azonban az én t. barátom a mohácsi vész óta egy korszakot sem tud felmutatni, a melyben befolyásunk valaha ott állott volna a külügyekre, a hol áll ma.

Irányi Dániel képv. ur egy váddal illeti a kormányt, a mely szerintem már formulázásában is hibás. Vádolja a kormányt azért, hogy a határörvidéket mindaddig nem csatolta vissza Magyarországhoz. Ezen vád, úgy, a mint formulázva van, könnyen hátrányos lehetne közjogunkra nézve. — A kormány azt hiszi, hogy annak, a mi nem csak jogilag, hanem tényleg is a magyar szent korona kiegészítő részét képezi, visszacsatolásáról nem lehet szó, hanem szó lehetne legfőleg arról, hogy ott a kormányzat kivételes módja, mihelyt a körülmények lehetővé teszik, megszüntetessék. Ily szempontból tekinti a dolgot a kormány s úgy hiszem, e szempont sokkal inkább kiállja a bírálatot, mint az, melyből a vád keletkezett.

Beszéde további folyamában igen jól mondja a t. képv. ur, hogy a munka és szorgalom mellett főtenyezője a culturának — a szabadság, csak az kár, hogy kifeledte a legfőbb tényezőt, a mely nézetem szerint a szabadsággal való élni tudás. (Úgy van, jobbról), mert mind a múlt történetéből, mind pedig azon országok ujabbkori példájából, melyekben az utolsó 20 évben a t. képv. ur tartózkodott, azon tanulságot meríthette magának, hogy azon lépcsőt, melyen a caesarismus vagy a dictatura fölemelkedik, leginkább a szabadság visszaélései, tulkapásai, hogy úgy mondjam, a szabadság baklővései képezik.

Egyébiránt igen helyesen, igen nemesen mondotta, hogy ő visszatérve a hazába, nem ígér e népnek más földet, mint azt, mely a Kárpátoktól az Adriáig terjed, azon földet, melynek neve „haza“, csak hogy mint t. barátom Kautz Gyula már megjegyezte, ez ígérettel megkésétt, minthogy e földet mi már a nemzetnek visszaadtuk, visszaadtuk ő neki is és mindazoknak, kik a fölyt 18 éven át a száműzetés fanyar kenyerét ették. De ha már elkésétt ezen ígéretnak beváltásával, van még mire vállalkozhatik, — ha tetszik karöltve velünk és ez az: megtartani, a szenvedélyek és ábrándok veszélyei ellen megvédeni a hazát, nagygyá, boldoggá tenni a hazát!

A bizottság javaslatát elfogadom. (Hosszan tartó zajos éljenzés és taps a jobboldalon. Szavazzunk!)

Kerkápoli Károly beszéde.

A képviselőház máj. 28. üléséből.

(Folytatás.)

A miniszterelnök ur azt neheztelte, hogy maga az alapellen, a melyből oly jó fegyvereket tudtak kívánataik javára formulázni, azon, az érveket oly bőven adó alap ellen tőnek kifogásokat, ése kifogásolást illetőleg nem hallottam semmi motiválást.

Már előbb meg kellett volna emlitenem, hogy nem érthetek egyet t. Zsedényi képv. urral abban, hogy Komárom városa érdemes képviselője beszédében concilians elemeket nem vélt felfedezhetni, mert én valóban azt is nagyon concilians elementumnak veszem, ha a teljes megnyugvást e házban és e házban kívül az országban olyföltételhez köti, mely tulajdonképen már teljesezésbe ment. Azt tevő pedig, a midőn mondá, hogy higyük mi az innasó oldalon és higyük el Ő Felsége többi országai, hogy ezen nemzetnek megnyugvására semmi sem lesz annyira alkalmas, mint az ország önállásának, függetlenségének himezetlen nyílt elismerése; midőn azt mondá, hogy az sok meghaladhatlannak látszó nehézségeket eloszlatand. Ez azonban, mint a mondatokból is látható, megtörtént, és ennek folytán úgy vélem, szabad számítanunk a kilátásba helyezett megnyugvás bekövetkezésére. (Helyeslés jobbról.)

Beszédében még más concilians elemet is látok. Annak további folyamában ugyanis azt mondá az érdemes képv. ur, hogy annak oka, hogy most is, az 1867. 12. t. cz. megalkotása után is Magyarország állami önállása iránt azon bizonytalanság, azon kétértelműség létezhet, mely valóban létezik, annak oka, mondom, azontul, hogy a magyar országgyűléstől az általa kiemelt jogok elvették, még abban is rejlik, hogy nevezett törvények szerkezete hiányos, hogy nincs abban minden részlet kellőleg kiemelve. Hogy a kérdéses jogok országgyűlésünktől elvéve nincsenek, azt kimutatnom úgy vélem sikerült, ha a törvény szerkezete csakugyan hiányos: hiányainak ki kell javítani, s a kihagyott részleteknek, ha csakugyan volnának olyanok, pótolni kell. Az élet folyama éppen arra való, a fejlődés éppen abban áll, hogy pótolja, ha mi meg nem történt és a t. képv. ur maga elismerte, hogy a czimkérdés megoldása által már is történt nevezetes előhaladás, nevezetes pótlás.

Azt hiszem, ha valaki azon posítóról, hogy döntsük fel az alapot, arra áll, hogy az alapszerkezetének hiányait javítsuk, s a mi netán a törvényből kimaradt, azt időnként pótoljuk, az nagy közelítést tett azokhoz, a kik az alapon állanak, a mit csak elemiérrel fogadhatunk. (Zajos tetszésnyilvánítás a jobb oldalon.)

E téren, biztosíthatom az érdemes képv. urat, hogy együtt megyek vele, s tán nem kockáztatom a megczáfolatást, ha azt mondom, hogy együtt megyünk (a jobboldalra mutat) a képviselő urral. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

Ime én számot adtam azokról, a melyek miatt se gyümölcsözőnek, se szükségesnek nem tartom igazolni az általunk teremtett közjogi alapot. Hiszen igazolja ezt maga a túlfél, önkénytelenül elárulva annak érzetét, hogy bizony igazolja azt az élet napról napra már is. (Zajos helyeslés a jobb oldalon.)

Csupán csak arra akarok még egy észrevételt tenni, hogy ezen a közjogi alapon nyugvó állapot bátran kiállja, mint mondá, a kritikát, és pedig nem csak akkor, hogy ha azon tényleges állapottal mérjük egybe, a melyről Irányi Dániel azt mondotta, hogy az 300 éves törvénysértés vala, hanem akkor is, hogy ha azt a törvényes állapottal hasonlítjuk össze, és pedig nem csak azon 300 év alatt, törvényes állapottal, melyről ő azt mondotta, hogy tényleg abusivus vala, hanem magával az 1848/9-iki törvényes állapottal is. Nem tudnám hamarjában elősorolni azon törvényeket, a melyek fokról-fokra tanúsítják, hogy a nemzet mindinkább és inkább meggyőződött arról, hogy oly hatalom ellen küzd, a mely ellen minden emberi erő gyöngye, erőtlenség: a dolgok természete ellen, melynél fogva követeléseit mind lejjebb szállítá. Először azt követelte, hogy az országnak legyen külön külügyi politikája és külön követsége; majd látva, hogy a dolog általában nem megy, köveselést csupán a keletre szorította, általánosságban csak annyit kívánván, hogy Ő Felsége birodalmi tanácsába magyarok is neveztesse ki. Ha daczára azon kívánságnak, hogy Ő Felsége a magyar dolgokban csak magyar tanácsosok tanácsával éljen, egyszerűs mind azt is kívánta, hogy a cabinetben üljenek magyarok is, annak oka az volt, hogy a cabinet joggal csak nem magyar dolgokat intézett, de mégis olyanokat, a melyek minket is nagyon közelről érdekelnek, tehát közösek. De arról, hogy mily számban legyenek ott és mily súlylyal birjanak szavaik, a törvény gondoskodni elfelejtett. Ama 300 évvel tehát, ha nem is a sérelmesnek mondott tényleges, de az akkor törvényes állapotot veszem mértékül, ismétlem: bátran kiállja a versenyt a jelen állapot. Sőt merem mondani, hogy az 1848. és 49-iki állapottal is kiállja az az összehasonlítást. (Nyári Pál közbeszól: a 49-el is?) Ha az akkori törvényes állapottal mérjük össze, igen. Mert Simonyi Ernő képviselő ur ugyan azt mondotta, hogy nem nemesi diplomák osztogatására nevezetett ki az Ő Felsége személye körüli miniszter, a mit én elismerem, sőt tudok, miután a törvény megmondta, mire nevezték ki, t. i. arra, hogy ügyeljen azon ügyekre, melyek köztünk és Ő Felsége többi országai közt közösek. (Felkiáltás balról: befolyon.)

Ha úgy tetszik, hogy azokba befolyjon, hogy azokban felelősség mellett képviselje az országot. De hogy mekkora legyen e befolyás, arról me-

gint nem szólott az irás, pedig egy századrész befolyás, az is befolyás. (Élénk tetszés jobbról.) Sőt többet mondok, maga azon kifejezés, hogy ezen ügyek vitelére befolyt, egyenesen magában foglalja, és a ki magyarul tud, aligha kételkedik azon, hogy a kérdéses ügyeket más intézze, mert a mit én magam teszek, arra nincs befolyásom, arra lehet másnak befolyása.

Igy hangzik a 48-iki törvény. Hogyan szól a mostani? Véletlenül azt mondja, hogy egyetértésével, beleegyezésével, tehát a nélkül nem. És ez nem tréfa, nem véletlen. Mert hiszen az a paritásból egyenesen következik, azon paritásból, a miből ha egyéb semmi nem volna is, tudnám, hogy Magyarország nem integrans része az osztrák birodalomnak, hanem állam. Hiszen csak állami minősége jogosítja arra, hogy paritást követeljen szemben 20.000.000-val 15.000.000; szemben 70%-el 30%. (Élénk tetszés a jobb oldalon.) Mihelyt egy államközönségről van szó, legyenek annak tagjai egyesek, vagy erkölcsi testületek, mi tökéletesen mindegy, akkor ezen államközönségen belül tökéletesen áll, hogy egyenlő teher, egyenlő jog; megfelelő teher, megfelelő jog. Csak akkor nem áll ez, ha állam államal, individuum individuummal áll szemben. És hogy hazánkat a paritás joga megilleti, noha az mennyiségi mérvek szerint meg nem illelné, ez kétségtelen bizonyossága állami életünk elismertetésének. (Helyeslés jobbról.) Én jobban szeretem azon alapot, melyben az van mondva, hogy beleegyezésünkkel, egyetértésünkkel történhet csak valami, mint azt, hol meg van engedve, hogy befolyást gyakorolhassunk. (Helyeslés jobb felől.)

Nem akarok a közjogi kérdésekről tovább szólni. (Halljuk! Halljuk!) Azt gondolom, az eddig mondottak is indokolják azon kijelentésemet, hogy a felirati javaslatok közül azt fogadom el, mely a közjogi alapot nem helyteleníti; azt a mely azt mondja, hogy megnyugvással vesszük a közjogi kérdések megoldását. Ez időszerint beszélünk mindig; mit hoz a jövő? csak Isten látja be előre.

Én erősen hiszem, hogy míg a jelen helyzet fennáll, addig ezen alap a legkövetesebb, hogy a formán nem kell változtatni, míg a helyzet nem változik. Ha az, tán hozzájárulásunk nélkül is, egyszer megváltozik, megfelelőleg meg kell majd változtatni a formát is. De az választfelirati javaslatok másban is eltérnek egymástól. Mindenik felirati javaslat, nem számítom a basahidi kerület képviselőjét, tanisítja a reformokra való készséget; ebben tehát nincs különbség. De különbség van abban, hogy a kiküldött választmány által készített és beterjesztett felirati javaslat irányt nem jelöl ki, míg a másik kettő teszi ezt. Én részemről itt is az előbbivel tartok, s nem látom sem szükségét, sem hasznát annak, hogy a reformkérdésekre nézve az irány kijelöltessék, s épen azért nem járulhatok hozzá.

Nem látam szükségét azok után sem, a miket Tisza Kálmán t. képv. ur felhozott, a ki azt szükségesnek annál fogva tartja, mert maga a trónbeszéd praecipualja némileg a kérdéseket, a mennyiben itt-ott már irányt jelöl ki. Nem vettem észre és nem láttam ezt, következőleg az általam nem észlelt tény által ítéletemben magamat nem határozathatam. A t. képv. ur jelesen a megerendezésre és az önkormányzatra vonatkozó helyeknél látja ezt, arra hivatkozik, hogy a trónbeszédben ki van mondva, hogy a megye rendszer és a központi kormányzat közt elvi ellentét forog fenn. Hanem az elvi ellentétet a trónbeszéd, ha jól értem, nem a törvényhatóságok jogkörét illetőleg mondja főforgónak, a miként ő véli. Ezt tudomra senki sem állítja, hanem a jogok megvalósításának módja más ott, mint itt, és azt a képv. ur sem fogja tagadni, itt a személyes felelősség elve, ott a dolgoknak dicasteriális — ellátása képezi az elvi ellentétet; maga a t. képv. ur másutt kifejezést adott azon véleményének, hogy amaz elvi ellentét kiegyenlítendő, még pedig úgy, hogy a személyes felelősség elve oda is kiterjesztessék.

Ez az, a mit a trónbeszéd kíván, mikor az ellentétek kiegyenlítéséről szól. Ugyanezt az u. n. 48-as párt a maga felirati javaslatában egyenesen elismérőleg hangsúlyozza is. Ismételve mondom, szükségét nem látom s hasznát még kevésbé, hogy a reform-kérdésekben irányt jelezzünk, még mielőtt a tanácskozások folyamában bekövetkezett volna azon állapot, a mikor a sok értelemből egy lett, a mi a tanácskozásoknak egvedüli czélja.

Azt hiszem elég az, hogy készségünket fejezzük ki a reformok iránt; mely irányban járunk el, azt meg fogjuk mondani, ha megvitattuk a dolgot. (Felkiáltások: természetes.) Ez kérem, nem csak természetes, de azt gondolom, szükséges is. Bizonyítékul csak egy példát akarok fölhozni. A baloldal mindkét árnyalata részéről, az ugynevezett balközép és a szélsőbaliról (Felkiáltások a szélsőbalon: nincs szélsőbal.) a terem szélén ülnek, csak annyiban értem, egyiránt hallottunk nyilatkozatokat, a melyek elutasítják maguktól azon főtevést, hogy a választói törvények reformja a választási jog megszorítására vezessen. Ezt én is elutasítom magamtól; de ők ez elutasítást megtoldották azzal, hogy ezen jognak kiszélesítését vélik szükségesnek. — Hogy elvégre én ezt szükségesnek vélem-e? azt most nem tudom, azt az ellene és a mellette felhozandó okok súlyától föltételezem.

Annak szorgalmazását, hogy a kiebbterjesztés szüksége már most kimondassék, megvalloim legkevésbé vártam az u. n. 48-as párt férfaitól. Mert melyik az a basis, a mely ki fogna terjesztetni? ugy-e az, a mit a 48-iki törvény teremtett? szűkkeblűséggel vádolják-e azon törvényhozást, hogy nem eléggé széles bazist alkotott e házban a választásokra? (Igen! igen! a szélső balon). Ha igen, akkor igen előrehaladt pártot képeznek az urak, hanem véleményem szerint intact 48-as pártot nem. (Élénk helyeslés jobbról.) Ez olyan radikális pont, melyre nézve, ha valaki eltért a 48-tól, azzal magát nem azonosíthatja. Tudom, hogy mit lehetne mondani erre, s miután magamat mystificálni nem szeretem, ha tudom, hogy valamit úgy is elmondanék, inkább elmondom azt magam. (Halljuk!) Azt fogják kétségtelenül mondani, hogy nem vádolják a 48-iki törvényhozást szűkkeblűséggel azok, a kik 48-asoknak nevezik magukat és mégis joggal viselik e nevet, bár elkívánnak térni az akkori törvénytől, mivelhogy tisztán annak szellemében akarnak eljárni, és valamint az szélesbítette akkor az alapot, úgy ők is most az idők folytán azt szélesíteni kívánják. (Helyeslés a szélső balon.)

Tudom, hogy ezt fogják mondani; de erre azt felelem, hogy azon kérdésre, milyen széles legyen a választási alap, vagy mily keskeny, ab in visis nem lehet felelni, hanem csak akkor, ha megnézzük az ország helyzetét, a népnek intellectualis és morális állapotát, és ahhoz mérjük a választási jognak többé kevésbé kiszélesítését vagy megzsorítását. (Helyeslés minden oldalról.)

(Vége következik.)

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁGBAN a választásokat követett zavargások 11-én este érték el tetőpontjukat, s aztán szépen elcsendesedtek. Ugy látszik, hogy az egész dolog, éretlen utcasuhanczok rendetlenkedése volt, minden komolyabb jelentőség nélkül. Legalább a lapok, csak nem kivétel nélkül, olyanoknak tüntetik fel. Egyik azt mondta: hogy a csoportok három elemből állottak: 1-ör utcagyerekekből, a kik mindig feles számban vannak a párisi közönségben; 2-or kíváncsiakból, kik látni akarták történik-e valami nevezetes; s olyanokból, kik valóban akarták a zavargást, hogy a kormányt ingereljék, s az országot izgalomba hozzák. A polgárok Páris némi utcáin, élénk éljenekkel fogadták az elősiető katonaságot, másutt botokkal kergették a zavargókat. A császár és császárné, másnap séta kocsi alkalmával mindenütt élénk lelkesedéssel fogadtattak.

A törvényhozótestületnek e hó 28-án megnyitó ülésszaka kizárólag, a választások igazolását fogja elintézni.

OLASZORSZÁG. Pármában az alkotmány ünnep alkalmával forradalmi tüntetések fordultak elő, s még másnap is ismétlődtek „le a statutummal, le a monarchiával” kiáltások között. A csendet csak katonaság állíthatta helyre.

RÓMABÓL a zsinati előkészületekről írják: hogy a hittani kérdések ügyében, egy bizottság összeállította mindazon okmányokat, melyek alapján a Mária menybemenetelét, s a pápa esalhatatlanságát dogmává emelik. Egy másik bizottság fegyellemmel foglalkozott. A megkeresztett püspökök, mind Róma szellemében nyilat-

koztak ugyan, azonban némely kérdésekben, polgári ügyekben s vegyes házassági engedményekre hajlandónak mutatkozik az egyház; az oktatás ügyében határozottan fogja jogait fenntartani.

GÖRÖGORSZÁG. A görög választások nagyjában be vannak végezve. Csendesen folytak le, s az eredménynyel a kormány is meglehetősen elégedve.

BAJORSZÁG. Hohenlohe külügyminiszter egy jegyzékben felszólította volt a kath. hatalmasságokat, hogy a római zsinattal szemben oly magatartást állapítsanak meg, mely az államok érdekeit megvédeni képes. A bajor miniszter azért tartja ezt szükségesnek, mert a zsinat nem csak hittani kérdésekkel foglalkozik. Utal e jegyzék továbbá a syllabus elvei veszélyességére, s kérdi: nem volna-e czélszerű, hogy a kormányok zsinatra menő püspökeiket figyelmeztessék az állam és egyház közötti zilaftásra? Ajánlja, hogy a kormányok tegyenek óvat, a zsinat államegyházi kérdéseket illető határozatai ellen, melyek az állam megkerdeztése nélkül hozatnak.

Ezenkívül felszólította Hohenlohe herceg a délnémet kormányt: kérjen egyetemei, hittanai karaitól véleményt, a következő kérdések felől: Miféle választások fognak történni az állam- és egyház közötti viszonyokban, ha a syllabus, tanai, s a pápa esalhatatlansága dogmákká lesznek? Az egyházi jogtanárok kötelezettségnek fogják-e tartani magokat, a pápa isteni uralmát, a fejedelmek felett minden keresztény lelkiismeretére nézve kötelezőnek nyilvánítani? Vannak-e oly jegyek, melyekből meglehessen itélni, hogy a pápa beszéde a szószékéről, dogma erővel bír, s ha vannak, melyek azok? A köz zsinatnak a fentebbi pontokat illetőleg teendő nyilatkozatai, mi befolyást fognak gyakorolni a népnevelésre?

Nyiltlevél a „Székely Hírlap” szerkesztőjéhez.

Bukurest, 1869. (máj. 30)—jun. 11.

Olvassván becses lapjának közelebbi számaiban a bukuresti egyház s illetőleg személyemre vonatkozó két hivatalos okmányt, kötelességemnek tartom nyilvánosság elé hozni, azon aljas vádakat, melyekkel sikerült Czelder Mártonnak megmérgezni hallgatóm egyrészének lelkét, kik között 14 évet legedesebb viszonyban, a legtisztább szeretetben töltöttem. Czelder Márton lelkét egy átkos gondolat szállta meg évekkel ezelőtt t. i. széttegni azt a köteléket, mely a bukuresti s a többi egyházakat az erdélyi püspökséghez csatolta. Ez ördögi czélja elérésére nem volt előtte semmi szent, a mit lábbal ne taposott volna, annyival kevésbé az én személyem, családi és papi életem.

Ez ember előtt mondom, nincs semmi szent, csak hogy czélját az önuralmat elérhesse. Halld és ítéld. . . .

Tapasztalván idejövetelemkor csakhamar, hogy én rendületlen öre vagyok a régi viszony fenntartásának, első dolga volt dehonestálni a nép előtt egyházi szónoklataimat, de átlátva, hogy itt nem boldogul, rögtön politikai oldalon támadott meg, alattomban kezdé sugdosni, hogy 1862-ben, mint az osztrák kormány titkos kémé jártam Bécsbe. E miatt engedelmet is kért, én megbocsátottam neki. Mindhiában, tovább is folytást sugdosta ezt, és sugdossa ma is azzal a variációval, hogy ma már nem az osztrák, hanem a magyar kormány kémje vagyok. Ezzel hálózta be magát a román belügyér urat is, és haragitotta reám annyira, hogy kimondá kerekén a mélt. Egyházfőtanács küldöttei előtt, miszerint, ha olyan ártatlan vagyok, mint a ma született gyermek, még sem maradhatok tovább Romániában. .

Ez sem volt elég, hanem, hogy még azokat is elámithassa, a kik csak látásból ősmertek, de a kik fölőlem rosztat soha nem hallottak, hirdetni, sugdosni kezdé, hogy egyházunkat meglóptam, hogy a templom építése alkalmával az egyház pénzéből magamnak házat építettem, s hogy a guny annál élesebb és népszerűbb legyen, ily hangban adá a nép szájába: „A bukuresti templom megfiadzott.” Kócsnak zsákban a feje. Bele is verte e rágalmakat a nép lelkébe, hogy egy Pál apostol sem volna képes onnan kivenni. . . . Hasztalan igazoltam magamat az ilfovi törvényszék bírósága előtt, hova egy lakatos és

egy kovács által hurezoltatott, hasztalan jöttek ki a biztosok, hogy szoros és igazságos vizsgálatot tartsanak. Ő tudta, hogy mind ezen rágálom az ő műve, hogy a vizsgálatból ez ki fog derülni. Im miért jött a biztosok előtt három héttel Bukurestbe, miért akarta a vizsgálatot meg-hiusítani...

Jól tudta, hogy a templom kulcsának el-rablása reá fog sülni, jól tudta, hogy a mult év nyarán ő vezette a magyarhoni biztosokhoz két személyes ellenségemet, hogy ő tanította be egy-eket egy diktióra, hogy ő írta a mélt. Egyház-főtanácsnók a vádlevet, hogy az ő műve a ro-mán kormányánál való áskálódás, a kém- és más aljas nevezet. Mindezt jól tudta, de igen azt is, hogy ezeket nem tudja hallgatóni bebizonyítani, s hogy egy szoros vizsgálat lefogja álarézáját rántani és azok, kiket bajba és oly sok költségbe sodort, utálattal fognak tőle elfordulni. Ezért kellett a vizsgálatot egy vandal tény által meg-hiusítani.

És még mind ez nem volt elég gonosz célja kivételére. A mit 14 év alatt, mint pap és ha-zafi tettem, mind ezt úgy mutatta fel a köny-nyenhívők előtt, mint a mit én csupán hiuságból, személyes nagyra-vágyásból tettem. Nem volt, nincs azokban egy hajszálnyi erkölcsi érdem csu-pán hírnév-vadászat. Do, hogy ez ember előtt semmi szent ne legyen, ne maradjon, az utolsót is megkísérté. Miután, mint a szentség köpenyegébe burkolt kigyó nem csuszhatott családi boldogságom paradicsomába, rágalmazó nyel-vét igyekezett arra ölteni, hogy miután, mint papot és hazafit bemocskolt, a férfinak utolsó mendéke, családi boldogsága is el legyen rabolva.

Rágalmazással itt sem mert vizsgálat elébe állani, megelégtette magát a rágalmat, hogy a nép lelkét tölem elfordíthassa...

És ez az ember ma bukuresti pap, szaba-dosainak hirdeti a libertinismus ördögi tanát abban a templomban, melynek építése körül éve-ken át én fáradoztam. én áldoztam; szüntelenül lázit azon püspökség ellen, melynek atyai felü-gyelete alatt 54 évig állott és erősödött azon egyház, mely Czelder Márton átkos céljának eléréséért a szerk. ur találó szavai szerint ma fájdalom, romjaiban hever... A független-kedés, mely Miskolczon vizshangra talált a sir szélére vezette egyházunkat. E sirt be lehet han-tolni és emlékoszlopot állítani fölébe a dicső emlékü Horváth Mária alapítványából!!

En a május 17-iki vandalizmus után a betört ajtók kulcsait kezemhez vettem az államügyész-től és kiköltöztem nőm szülőihez. A vizsgálat a konzuláción és román törvényszéken egyaránt elkezdődött. Dimissiomat beküldöttem, de mig választ nem kapok és a törvényszék ítéletet nem hoz, nem távozom, ha életembe kerül is.*)

Koós Ferenc,
ev. ref. lelkész.

Meghívás.

A maros-vásárhelyi lövész-torna-egy-letnek, f. évi június hó 20-án vasárnap délelőtt 1/2 11 órakor közgyűlése leend, melyre a t. cz. alapító- és részvényestag urak tisztelettel meg-hivatnak.

M.-Vásárhely, 1869. június 7-én

Borosnyai Pál,
alelnök.

Színház.

Jun. 15-én: Dalfy Lőrincz jutalmára: A Kúnok, középszámu közönség előtt. Dalfyn meglátszott, hogy jutalomjátékán énekel, mert sokkal kevesebbszer alkalmazta azon különös hangvétel módját, mely nagyon sokat von le né-mely hangjaiban szép csengő szavának hatásá-ból. A szöveget is valamivel érthetőbben ejté ki, mint rendesen, s így, aránylag, dicséretet érdemel. Egyre azonban szeretnők figyelmeztetni:

*) A bukuresti egyház jelenlegi előljárói törvény-telen eljárásukat aval tetézték, hogy — bár egyh. tör-venyeink szerint egy lelkészt csak a zsinat és főconzisto rium ítélete foszthat meg állásától — a bukuresti lelkési állomást megürültnek nyilvánították s arra pályázatot is hirdettek. Önézetes, magyar reformátust bizonyára nem fognak arra kapni.

Szerk.

testhordozására, mely meglehetősen szegletes. Kü-lönösen a haldoklási jelenetnél tűnt ez ki, melyet egész testének sajátságos reszkettetésével kívánt érzékelteni, mintha görcs fogta volna el. A görcs állapot lehet a szánakozás tárgya, de nem na-gyon estétikus. Margitot Gerecsné énekelte igen szépen, bár hangja, mintha egy kissé fátyolozott lett volna. Tapst az azonban sokat aratott, s egyik szép dallamát ismételnie is kellett. A királyt szegény Prielle kellett hogy énekelje. Mezei (a kún herceg) nem volt hangjánál.

Jun. 17-én A rozszul örzött leányok czimű sekély francia vigjátékot láttuk; nagyon is vastag színekkel mázolt darabos kontur az egész, drasztikus tréfákkal, szekrénybe bujással, ablakon kiugrással stb. spékelve. Egy jó alak van benne a makranczos kis Luiza (Dancz Nina) ki pajkos kis barázdabillegettő, de talpig jó le-ány, ellentétben a tudományosan nevelt szentes-kedő Philomelával (Szász Ida), ki talpig rozsz leány. Dancz Nina sokhelyt nagyon jól eltalálta tűzrólpattant nyelpritty fogásait, s mind jobban meggyőz a felől, hogy ilyszzerű szerepek a neki valók. Sok tapst is kapott ügyes játékaért. Kas-sayné csak sajnálni tudtuk e nem neki való szerepben, melyben olyformán nézett ki, mint Herkules, midőn Omphale guzsalyát tartotta. Első kiléptekor egész virág-záporral fogadtattott. Erdélyi S. Réné érthetetlen jelleméből csinált annyit, a mennyit lehetett, míg Kassay egy kissé álmos volt. Körörsiné a tudományos rendszer szerint nevelő anyát, kissé tulozva, de nem ro-zsul adta. Lenkei jó nyárlevél volt.

VEGYES.

* **Hivatalos.** A m.-vásárhelyi birói állam-vizsgálati bizottmányhoz a m. kir. vallás- és közoktatási miniszter

elnökké Kabós László, m.-vásárhelyi k. ítélő táblai bírót;

vizsgáló biztosokká pedig: Bárdossy György, Binder Mihály, Gyarmaty Sá-muel, ugyanazon kir. ítélő tábla biráit, továb-bá Dózsa Miklós, Vályi Gábor református jogtanárokat és Székely József ottani hites ügyvédet nevezte ki.

* **A városi képviselőtestület** ma gyűlést tart. A gyűlés tárgyai közt az ugynevezett sör-ház-laktanya kiépítése is előfordul, mi — ugy ért-jük — összeköttetésben van Graeff tábornok em-lített ittmutatásával és a honvédség parancsnok-ságának városunkba lendő áttételével.

* **Roppant vihar** vonult el 16-kára vir-radólag városunk fölött, mely sok békés pihenőt zavart föl csöndes álmából. Valami jó madarak fel is kívánták használni a természet zavarát, s oly módon akartak a zavarosban halászni, hogy a piacon egy kereskedés ajtaját kezdték kibon-tani. Szép munkájokban azonban, hihetőleg kö-zeledők által, megzavartatva: abbanhagyták, mi-előtt valamire mentek volna. Ugyanazon éjjel, mint halljuk, a Kűhüllőmentén jég is pusztított.

* **Fehérváry Antal** urat általunk többen fölkérjük, hogy a minap szerencsétlenül félbenma-radt Debraht adassa elő még egyszer, mert, mint az illetők mondják, Kassayné még oly szépen nem látták játszani, mint akkor, s sze-retnének még egyszer, és pedig teljesen, amaz élvezetben részesülni. Ez óhaj, ugy hisszük, nem csak némelyek óhaja.

* **Az országgyűlés** mostani ülésfolyamá-nak végét a „P. L.” szerint eleinte jun. 23-ára tették, de „az ellenzéknek az igazságügyi tör-vénnyeljavaslatok ellenében várható makacs kü-zdése és a szélsőbal örökös névszerinti szavazása miatt” alig lesz az s delegációk összeülése előtt bezárható. A delegációk körülbelül hat hétig lesznek együtt, a ezáltal „behatóbb vizsgálat tárgyává teszik a budgetelőterjesztést, mire ta-val nem volt idő.” — Az országgyűlés ujra ösz-szejövetelét a „P. L.” sept. közepére teszi,

* **Iszonyu szerencsétlenség** történt a mult napokban Sárpatakon. Egy pásztor-gyerek két tehenet vitt egy keskeny rétecskére, s hogy a széltől levő vetésekbe be ne kapjanak: kötő-fékjüket karjára kötötte. Elaludt, vagy hogyan történt: a barmok megvadultak s elragadták, az egész határon meghurcolva, ugy, hogy, midőn visszatértek vele a faluba: a szegény gyermekem nem volt emberi forma, s csak a tehenekről is-mertek rá, hogy ki volt.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő táblánál

1869. évi június 22-ére és következő napjaira a következő ügyek lettek nyilvános előadás-ra kitűzve és a k. tábla épületén levő hir-detés-táblára kifüggesztve:

I. A polgári osztály-ülésben.

Előadó k. t. biró Kabós László által.

Moldován testvéreknek Sebestyén Gergely elleni adósságos ügyök. Veres Dénesnek Jepure Kosztán elleni szerződés teljesítése iránti ügye. Teutsch Károlynak Marillay Ferencz jog-utódjai elleni adósságos ügye.

Előadó k. t. biró Dózsa Dániel által.

Kálnoki Sándornak Fekete Mártonné és részesei elleni, hagyatéki feletti ügye. Vitos Mik-lósnak Zsögöd községe elleni birtokháborításos ügye. Ditzó községnek Lukács József és társai elleni birtokháborításos ügye. Jakacs Domokos-nak Jakacs Sándorné elleni eskütelés iránti ügye.

Előadó k. t. biró Pipos Péter által.

Sikó Juditnak Uzoni Imre elleni birtokh. ügye. Balog Józsefnének Nagy Mihályné elleni 239 ft 4 kr. kártérítés iránti ügye. Bakó György-nének Bakó Zakariás és Nagy István elleni bir-tokh. ügye. Siháster Jánosnak Szaboszalai Lajos elleni 89 ft 25 kr. iránti ügye.

Előadó k. t. biró Ferencz Károly által.

Keczei Károlynak és társainak Szappanyos Miklós és társai elleni öröklési jog feletti ügye. Zsozzán Gyorgyének Halmi Ferencz elleni 340 ft. feletti ügye. Szentiványi Károly hagyatéki ügye.

II. A bünyügyi osztály-ülésben.

Előadó k. t. biró Sándor János által.

Özvegy Farkas Lajosné becsület sértési ügye. Radu Greku nehéz testi sértés bünyügye. Orleanu Timasteu és Kretza Gavtilla lopási bü-nügye. Májr Juon nehéz testi sértési bünyügye. Szakács Márton gyűjtási bünyügye. Kontor Ru-szán zsarolás és nyilvános erőszakoskodási bü-nügye.

Előadó k. t. biró Vajda Simon által.

Lőrincz János ember ölési bünyügye. Fo-garasi Mihály ember ölési bünyügye.

Előadó k. t. pótbiró Mégai Ferencz által.

Hangu Taflanu nehéz testi sértés bünyügye. Arpás Vaszilika nehéz testi sértési bünyügye.

Bécsi börzei árkelet.

(1869. jun. 16-án).

5% metalliques	62.60
5% nemzeti kölcsön	70.56
1860 államkölcsön	105.20
Bankrészvénny	749.—
Hitelrészvénny	310.—
London	124.10
Ezüst	121.50
Arany	5.86

Június 14.

Erd. földt. ment. kötvénny 76 ft. 75 kr.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

SZÁSZ BÉLA.

HIRDETMÉNYEK.

(41)

Z. 2.

3-3

Legujabb, nagy horderejű elismervény.

Bécs, március 7-én, 1869.

Hoff János, udvari szállító, központi raktárának, Bécsben, Kärnterring, 11. sz. a.

Ki a következőket csodásnak fogja találni — midőn egy sok éves betegség majdnem hihetlenné látszó gyógyulásáról beszélek — annak becsületesre állítom, hogy a dolog épen úgy áll, a hogy elmondom. Tizenöt egész évig kínozott a diarrhoe, gyomorfájdalmakkal összekötve, étvágyom nem volt, s később még a mellfájás is meglátogatott. Számítalan szert használtam, hogy láthatólag fogyó éltem még bár napokkal megtoldhassam — de úgy látszott mind hasztalan. A végen már nyíltan szemembe mondták, hogy készüljek halálomra. E végszükségemben egy nagyon ügyes orvoshoz folyamodtam, ki azt ajánlotta nekem, hogy használjam a Hoff-féle maláta-kivonat egészségi sör, mint legfőbb erősítőszert, ehhez a Hoff-féle maláta-egészségi csokoládé és (mivel mellemmel is szenvedtem) a Hoff-féle maláta-mell-csukorkákat. Hihetetlen volt az azonnal bekövetkezett gyógyhatás; minden üveg maláta-kivonat, minden csésze maláta-csokoládé a szó teljes értelmében átalakította véretem; naponta erősbültem, elvesztett étvágyom visszatért, elsoványkozott husam visszanyerte egészségét és üde színét. Mindenki bámult, ki már lemondott rólam látva, hogy három hét alatt megint ép egészségben virulok. Es én hálát adtam Istenemnek szabadságomért s minden betegnek ajánlom a minden erősítő szert messze tulszárnyaló Hoff-féle maláta-készítményeket. — Kérem megint 18 üveg maláta-kivonat, 2 font csokoládé és 10 csomag csukorka küldését.

tiszteletteljes alázattal

Koss Henrik,

gr. Batthyáni József jószágigazgatója.

Az egyedül valódi Hoff-féle Maláta-kivonat-egészségi-sör, valamint a Maláta-egészségi-csokoládé és Maláta-kivonat-csukorka csak is Kärnterring 11. alatt található. A burkon „Johann Hoff“ névvel áll.

Árak: Maláta-kivonat-egészségi sör, üveggel és csomagolással: 6 üveg 3 frt 70 kr., 13 üveg 7 frt, 28 üveg 14 frt, 58 üveg 27 frt 30 kr., 120 üveg 55 frt. Maláta egészségi-csokoládé: Nro. 1 egy font 2 frt 40 kr. Nro. 2 egy font 1 frt 60 kr. öt fontra fél font ingyen, 10 fontra 1 $\frac{1}{4}$ font. Maláta-csokoládé-por, a hiányzó anyatej pótlására, 80 és 40 kr. Maláta-mellecsukorkák 30 és 60 kr. — minden Bécsbe számítva.

(50)

10-*

Felhívás

jégkárok elleni biztosításra.

A „VICTORIA“ biztosító-társaság

alóírt vezérügynöksége tisztelettel hívja fel a t. közönséget a folyó idényben jégkár elleni biztosításait

nála tenni meg.

Biztosíthatók jég ellen mindennemű mezei termények, mint takarmányfűvek, törökbuza, kalászos-gabonák, kereskedelmi növények, dohány, szőlő, komló stb.

A tavaly is részünkbe jutott tömeges pártoláshoz kiindulva, biztosítóinknak más társaságok felett rendkívüli előnyöket nyújtunk, a mennyiben mindjárt a biztosítás fölvételekor a különben is olcsóbbra szabott rendes díjnak

10 száztóliát

elengedjük, nem tévén függővé ezen kedvezményt azon bizonytalan esetlegtől, valjon a biztosított tárgyakat el fogja-e verni a jég vagy sem, s azonfelül biztosításokat váltóra is fogadunk el.

A „VICTORIA“ mint országszerte tudva van, kárait a bejelentés után azonnal, teljesen és igazságosan rendezi és fizeti.

Közelebbi felvilágosítással, nyomtatványokkal stb. a vidék minden főbb pontjain felállított ügynökségek szolgálnak, hova fordulni sziveskedjék.

A „VICTORIA“ biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvárrt.

(64)

2-2

Tevékeny életbiztosító-mozgó ügynökök

a legkedvezőbb feltételekkel átlag (fix) és szerzési illetékek mellett azonnal alkalmaztatnak.

Az ajánlkozni kívánók, kik 1000 frtnyi biztosítékot jótállás, értékpapirokban, vagy betáblázás után nyújthatnak, intézzék ajánlataikat a „Haza“ magyar életbiztosító bank erdélyi vezérügynöke Novák Bogdán urhoz.

6-12

Hihetetlen s még is igaz.

Ugyanaz finomabb kiállítású társaság öblü 20, 22, 24, 26 ft.
 Revolver- vagy Terzeroll-táskák valódi orosz bagariából, hasszáljal 1 ft 60 kr, 1 ft 80, 2 ft.
 Angol vadászcukorkák 8 ft 50, 10, 12 ft.
 Ugyanaz finomabb, kettős csövű, 15, 10, 22, 25 ft.
 Sörét csacsok, 15, 20, 30, 60 kr. 1 frt.
 Léptőlők 60, 80 kr. 1 ft.
 Lokupak rakó, a legfinomabb vad hangját tisztán és jól utánozza, 45 kr.
 Vadcsalogató, mely mindennemű vad hangját tisztán és jól utánozza, 45 kr.
 Dakos bot 2, 3, 5 ft.

Ez áron és ily minőségben egyedül kaphatók:

Industriehalle (iparsarn.) Bécsben, Praterstrasse 16. sz.

Megrendelések az osztrák birodalomból, az árak megfelelő előleg beküldésére, s a további összeg utánvéte mellett pontosan teljesítenek. Az egész árak utánvételeire küldemény nem eszközöltek.

(65)

2-25

Sirkövek,

Gerendai Antal, márvány műgyárából Pesten.

Vörös márványból, porosz gránitból, vagy terméskőből darabja 8 forinttól kezdve egész 3000 forintig, valamint minden építményi művek, szobrok, fehér márvány asztalok gyári árban megrendelhetők Maros-Vásárhelyt.

Fogarasi J. Demeter kereskedésében, és ugyanott a siremlékek dusan kiállított Albuma valamint az árjegyzékek megtekinthetők.